

Forskningen svårt överbyråkratiserad

De överdådiga kalasen och skyhöga ersättningar till forskningsbyråkrater är symptom på problemet med en svårartad överorganisering av svensk forskning, skriver Bo Rothstein.

Avslöjandena om excesserna vad gäller representation vid Stiftelsen för strategisk forskning, SSF, har med rätta upprört många människor, inte minst de som är verksamma inom forskarsamhället. Vidlyftigheten med de skattepengar som avsatts till forskning är naturligtvis oacceptabelt.

BO ROTHSTEIN
Bo Rothstein är professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet

Det måste också framhållas att i de små slutna organisationer som forskningsstiftelserna utgör kommer de anställda tjänstemännen ofta att dominera över styrelserna. Skälet är att ledamöterna i styrelserna i många fall inte tar uppdraget tillräckligt allvarligt och att de mera ser sig som representanter för olika intressen än som företrädare för regering och riksdag och ytterst skattebetalarna.

BLÅ HALLEN. När Stiftelsen för strategisk forskning firade sitt 15-årsjubileum slutade notan på över två miljoner kronor. (Personerna på bilden har inget med artikeln att göra).

Foto: CLAUDIO BRESCANI/SCANPIX

När jag för ett antal år sedan påtalade svåra missförhållanden vid en annan liknande forskningsstiftelse – nämligen Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (DN-debatt 2006-06-05) – ledde det visserligen till en utredning som i allt väsentligt visade att min kritik hade fog för sig. Men styrelsen, som leddes av kommunalrådet i Göteborg, Anneli Hultén – visade sig sakna kraft att åtgärda de problem som gjort att vi gått miste om anslag.

Att den verkställande personalen i organisationer som denna i många fall kommer att dominera över styrelserna är ett inom byråkratiforskningen mycket välkänt fenomen. Man gör det i kraft av att man, till skillnad från styrelseledamöterna, sysslar med verksamheten på heltid och därmed kommer att ha överlägsen kunskap och betydligt mer information. Detta visar sig ofta också i form av de synnerligen höga löner och andra förmåner som dessa forskningsbyråkrater lyckas driva igenom.

Det bör framhållas att den ledande

tjänstemannen på Stiftelsen för strategisk forskning – Lars Rask – har lyckats tillskansa sig en lön som i runda tal är dubbelt så hög som vad landets mest internationellt framstående universitetsforskare har. Detta är naturligtvis i grunden djupt stötande.

En fråga som måste ställas är emellertid varför en forskningsfinansierande offentlig organisation som denna stiftelse ansett det nödvändigt att ställa till med dessa extravaganta spektakel. Jag tror svaret ligger i att finansieringssystemet för svensk forskning är svårt överbyråkratiserat. Listan på de olika instanser som sysslar med att finansiera svensk forskning är nämligen mycket omfattande.

Först har vi naturligtvis utbildningsdepartementet som fördelar medel direkt till universiteten. Till detta kommer så

ett antal forskningsråd – främst Vetenskapsrådet, VR, men vi har också Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS, och Forskningsrådet för miljö- och lantbruksforskning, FORMAS. Till detta kommer så Vinnova som skall främja ”svensk innovationskraft”. Energitillsyningsmyndigheten, Sida, Rymdstyrelsen och

Naturvårdsverket är alla myndigheter som har en relativt omfattande forskningsfinansiering men många andra myndigheter sysslar också med att i mindre skala finansiera forskning. Ovanpå detta finns så de båda ovan nämnda stiftelserna plus fyra ytterligare av offentliga medel inrättade stiftelser, nämligen Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning, Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Vårdalstiftelsen och Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling.

Till detta kommer ett antal privata stiftelser som delar ut betydande medel, främst då Knut och Alice Wallenbergs stiftelse.

En effekt av denna trängsel är att för de olika forskningsfinansierarna så blir det väldigt viktigt ”att synas” och särskilt inför regeringen och andra aktörer framstå som en viktig och aktiv organisation. Eftersom resultatet av den forskning man finansierar ofta inte visar sig förrän på mycket lång sikt (och ibland inte alls) och dessutom kan vara mycket svåra att förklara för utomstående, väljer man att ta allehanda genvägar för att komma i rampluset. De överdådiga kalasen och skyhöga ersättningar till forskningsbyråkrater som man kostar på sig är bara ett symptom på det djupare liggande problemet med en svårartad överorganisering av svensk forskning.

BO ROTHSTEIN

Sidan 4 i går.

REPLIK Skyll inte alliansens skolfiasko på S

Den borgerliga regeringen har nu styrt Sverige i sex år. Under dessa sex år har resultaten i den svenska skolan sjunkit varje år. Regeringen, Moderaterna och Tomas Tobé borde ta ansvar för detta misslyckande; erkänna att den Björklundskas skolpolitiken inte fungerar, och börja utforma en ny

regeringspolitik. Skolan är inte betjänt av att ordföranden för riksdagens utbildningsutskott lägger ned tid på att skriva långa debattartiklar som skyller problemen i skolan på någon annan. Så skapar vi inte en bättre skola.

Regeringen borde i stället prioritera investeringar i skolan framför ineffektiva skattesänkningar. För om regeringen fortsätter att föra en politik som leder till ökade sociala klyftor i samhället kommer

utvecklingen mot allt lägre resultat att fortsätta.

Socialdemokraternas skolpolitik är helt inriktad på att höja resultaten i skolan och öka jämlikheten så att alla barn ges möjlighet att nå sin fulla potential. Resurser till skolan måste därför prioriteras före skattesänkningar och fördelas efter elevernas behov.

Det allra viktigaste är att eleverna möter riktigt bra lärare. Därför investerar vi stort i lärare

och rektorer så att de ges de allra bästa förutsättningarna att göra ett riktigt bra jobb. Det är viktiga delar i arbetet för att vända den negativa utvecklingen i skolan och Moderaterna får gärna ta efter våra förslag om de saknar egna idéer för en fungerande skolpolitik.

IBRAHIM BAYLAN, S

Utbildningspolitisk talesperson och vice ordförande i riksdagens utbildningsutskott